

Södertörns högskola | Institutionen för lärarutbildningen

Examensarbete 15 hp | Utbildningsvetenskap, Avancerad nivå |
Höstterminen 2012

Förståelsen av interkulturell pedagogik

– En studie om förståelsen före detta

Södertörnstudenter har gällande den

interkulturella pedagogiken och om de använder

den i läraryrket.

Av: Ali Abdu Mohamed

Handledare: Kristina Abiala

Abstract

The purpose of this study is through a teacher perspective gain insight to the knowledge former Sodertorn teacher students possess of intercultural pedagogy and if they use it at work. The studies main perspective is the intercultural perspective, which has been the study's lead perspective. This study also made use out of a sociocultural perspective as it fits with the intercultural perspective and puts its mark in the study.

This study has used interviews for data collection. Five former Sodertorn teacher students were interviewed, the interview participants work as teachers. These five teachers' experiences and statements were the focus of this study, the teachers had to demonstrate their intercultural skills and how they use these skills in their classroom. The study showed that four out of five interviewed teachers use intercultural education, these teachers always try to find students development zones and prior knowledge. Intercultural pedagogy approach for example focuses on the students' culture, knowledge, belongings and background. The four out of five interview participants that use intercultural pedagogy hope that their students get a deeper understanding of people that possess a different culture, religion and background. The four out of five teachers use intercultural strategies and these strategies are considered applicable when it comes to intercultural perspective.

Key words: Intercultural, intercultural knowledge, intercultural education, multicultural, pedagogy, strategies

Innehållsförteckning

Inledning	5
Begreppsbeskrivning.....	8
Interkulturell och interkulturalitet	8
Interkulturell pedagogik	8
Mångkulturalitet	9
Lärarens interkulturella kompetens.....	10
Lärarutbildningens interkulturella profil.....	11
Teoretiska utgångspunkter.....	13
Interkulturellt perspektiv	13
Sociokulturellt perspektiv	15
Banks fem olika perspektiv	16
Tidigare forskning.....	17
Anders Fjällhed - <i>interkulturalitet – att finna möjligheter!</i> Den interkulturella blicken i pedagogik, inte bara goda föresatser	17
Maria Borgström – <i>Att synliggöra det osynliga i mänskliga möten – kod, identitet och interkulturell pedagogik</i>	18
Farhad Jahanmahan - <i>Interkulturell Pedagogik, inkluderande pedagogik – forum för motstånd?</i>	19
Pirjo Lahdenperä - <i>Mångfald, jämlikhet och jämställdhet – interkulturellt lärande och integration</i>	20
Metod.....	22
Kvalitativa intervjuer.....	22
Urval.....	23
Genomförande	23
Bearbetning av material	25
Etiska riktlinjer	25
Informerat samtycke.....	26
Konfidentialitet.....	26
Reliabilitet och validitet	26
Resultat.....	28
Intervjuresultat	28
På vilket sätt dessa fyra lärare har använt sig av interkulturell pedagogik	28
Har lärarnas kunskaper kring interkulturalitet utvecklats sen deras studier på Södertörns högskola	30

Finns det skillnader på hur dessa lärare lär ut i jämförelse med deras kollegor	31
Berikar eller hämmar skolan dessa lärare att de jobbar på det pedagogiska tillvägagångssättet de använder sig av	32
Vilka för- och nackdelar finns det med interkulturell pedagogik	33
<i>Analys</i>	34
Interkulturellt perspektiv	34
Sociokulturella perspektivet	36
Banks fem perspektiv	37
Sammanfattning	38
Diskussion	39
Interkulturell perspektiv	39
Interkulturell kompetens	40
Strategier för undervisningen	42
Avslutande reflektion	43
Fortsatt forskning	43
Käll- och litteraturförteckning	44
Bilaga 1 - Intervjuguide	45
Bilaga 2 - Informationsbrev till förre detta Södertörnstudenter	45

Inledning

Den svenska skolan är en mångkulturell arena där elever möts och får lära känna varandra. Eleverna får lära sig om andra människors kulturer, bakgrunder och etniska tillhörigheter. Sociala interaktioner och kunskaper är viktiga för elever, och som lärare har man ett stort ansvar att se till att eleverna får bra information gällande det mångkulturella samhället vi lever i. Med sociala interaktioner och kunskaper kring mångkulturalitet och interkulturalitet, berikar det skolmiljöns tillvaro vilket också leder till en förbättring i samhället. Att vara lärare är ett givande yrke men samtidigt ett yrke med mycket ansvar. Lärare har bland annat ansvar över att öka elevers kunskaper och interaktioner med andra människor. På skolverkets hemsida finner man ett citat vilket jag tycker är tilltalande och stämmer överens med skol Sverige idag:

"Det svenska samhällets internationalisering och den växande rörligheten över nationsgränserna ställer höga krav på människors förmåga att leva med och inse de värden som ligger i en kulturell mångfald. Medvetenhet om det egna och delaktighet i det gemensamma kulturarvet ger en trygg identitet som är viktig att utveckla, tillsammans med förmågan att förstå och leva sig in i andras villkor och värderingar. Skolan är en social och kulturell mötesplats som både har en möjlighet och ett ansvar för att stärka denna förmåga hos alla som arbetar där." (Skolverket, 21/11-2012, s.7)

Examensarbetet är igång och snart är mina studier avklarade. Jag har studerat i fyra och ett halvt år och snart har jag nått mitt mål, vilket är att bli gymnasielärare. Under min långa utbildning på Södertörns högskola har jag fått fördjupade kunskaper kring pedagogiska och didaktiska förhållningssätt. Dessa kunskaper kommer jag att ha användning av i arbetslivet. Under utbildningens gång hamnade jag i diskussioner med klasskamrater om olika pedagogiska och didaktiska tillvägagångssätt. Det leder till funderingar kring vilket tillvägagångssätt som passar en själv och vilket som blir gynnsamt för eleverna.

Alla diskussioner med funderingar över vad för typ av pedagogisk och didaktisk förhållningssätt som passar mig, har lett mig till funderingar över vad andra före detta Södertörnstudenter använder sig av ute i arbetslivet. De har i stort sett fått en likadan utbildning som jag, och fått gå igenom samma process för att hitta den lärarstilen som passar dem bäst.

Med min undersökning vill jag få inblick i vad före detta Södertörnstudenter har för förståelse av den interkulturella pedagogiken och om de använder den i arbetslivet. Jag valde före detta Södertörnstudenter för att lärarutbildningen som dem har genomgått innehar en interkulturell profil, med denna profil har vi fått lära oss vad interkulturell pedagogik är och hur man använder sig utav den.

"En lärare ska ha förmåga att inspirera och hjälpa andra i deras lärande. För att kunna göra det på ett bästa sätt är det viktigt att ha förståelse för elevers och barns olika förutsättningar och att kunna reflektera över både snabba samhälleliga förändringar och långvariga strukturer, såväl nationellt som internationellt" (Södertörns hemsida, 21/11-2012).

Resultatet i denna undersökning kommer att bli intressant, då den kommer att visa läsaren vad för förståelse intervjupersonerna i denna undersökning har gällande den interkulturella pedagogiken och om de använder sig av den i arbetslivet.

Denna studie kommer att berika läsare inom temat interkulturalitet och hur det fungerar i vissa av dagens skolor. Det interkulturella perspektivet är ett bra pedagogisk tillvägagångssätt, Södertörns högskola har haft en sådan profil i sin lärarutbildning i ett par år vilket visar att skolan satsar och tror på denna profil. Böcker som *Skolan som mångkulturell arbetsplats, att tillämpa interkulturell pedagogik, Interkulturell pedagogik i teori och praktik* och *Den interkulturella blicken i pedagogik Inte bara goda föresatser* används som kurslitteratur ute i högskolor. Interkulturalitet är ett ämne som lärare och blivande lärare har en stor användning av på grund av att Sverige är ett mångkulturellt land, att berika sig med kunskap om interkulturalitet gynnar lärare. Med en studie som denna kommer framtida lärare och läsare att få inblickar i användningen av interkulturalitet ute i skolorna, samtidigt som de får inblick i vad för förståelse tidigare Södertörnstudenter har och ifall de använder tillvägagångssättet i arbetslivet.

Skolan har en viktig roll i elevers liv då den fostrar och lär elever öka sitt kunnande samt ger möjligheter att utveckla ens sociala kompetens. Den interkulturella pedagogiken uppmuntrar människor med bland annat olika kulturella och nationella bakgrunder att integrera och kommunicera med varandra. Till följd av att lärare skapar denna möjlighet i skolan kan detta bidra till att elever tar med sig denna kunskap ut i samhället. Målet med den interkulturella pedagogiken är att den börjar i klassrummet, fortsätter i skolan och når ändå ut i samhället.

Syfte och frågeställning

När lärarstudenter får sina studier avklarade och får jobb på arbetsmarknaden som lärare, då tar man beslut över hur ens undervisning ska se ut och vad för pedagogiska och didaktiska tillvägagångssätt man ska använda i arbetslivet. Med denna studie ska läsaren kunna få inblick i den interkulturella pedagogiken, och vad för förståelse före detta Södertörnstudenter har gällande den interkulturella pedagogiken och om de använder sig av den i arbetslivet.

1. Vad för förståelse har före detta Södertörnstudenter gällande den interkulturella pedagogiken?
2. Använder före detta Södertörnstudenter den interkulturella pedagogiken i arbetslivet?

Begreppsbeskrivning

I denna studie är begrepp som interkulturell, interkulturalitet, mångkulturalitet och interkulturell pedagogik centrala och har haft en stor inverkan på studien. Den interkulturella profilen på Södertörns högskola och lärares interkulturella kompetens står i fokus i min studie och därför kommer jag att ge en djupare beskrivning av begreppens innebörd. Med en begreppsbeskrivning kan läsaren enklare förstå vad begreppen betyder och på så sätt underlättas läsningen för läsaren. Dessa begrepp kommer därför att definieras i följande avsnitt.

Interkulturell och interkulturalitet

I den nationalencyklopedin står det "interkulturell avser processer där människor med olika språk och kulturer kommunicerar och interagerar med varandra" (Nationalencyklopedin, 22/11-2012). Skolor i Sverige har elever med skilda kulturella tillhörigheter, etnisk, religiös och social bakgrund. Detta gör skolan som lärandemiljö till ett bra område att skapa möjligheter för interkulturella bemötanden. Hans Lorentz (2009) är fil. dr. i pedagogik vid Lunds universitet, han förklarar i sin bok *Skolan som mångkulturell arbetsplats* att interkulturalitet står för den pedagogiska aspekten som formas genom undervisning, inverkan och handlande. En del av den interkulturella pedagogiken som brukas i den interkulturella undervisningen är den kommunikation som sker och den sociala kontakten. Det formas en kontakt mellan människor som har olika kulturer, olika historier, upplevelser och olika trosuppfattningar. Denna process skapas med hjälp av ömsesidig förståelse (Lorentz, 2009, s.118). Fördelen med interkulturalitet är att elever, lärare och övriga samhället kan berika varandra på en nivå där de kan lära sig av varandra och öka förståelsen för olika kulturella, religiösa, etniska och sociala bakgrund.

Interkulturell pedagogik

Begreppet pedagogik kommer här att förklaras med hjälp av den nationalencyklopedin. På hemsidan beskrivs begreppet som "vetande och metoder som tillämpas i uppfostran, undervisning och utbildning" (Nationalencyklopedin, 22/11-2012). Världen ändras konstant och det gör även Sverige, vårt samhälle förändras och det gör även pedagogiken. Pedagogisk kunskap, tänkande, metoder och handlande ändras och anpassas efter den internationella och mångkulturella förändringen som sker. Lärare har i uppgift att i undervisningen skapa kommunikation mellan elever med skild kulturell, social eller etnisk bakgrund.

Förutsättningar som skapas mellan dessa individer bidrar till att de lär sig av sig själva och av varandra. Pirjo Lahdenperä (2004) är professor i pedagogik i Mälardalens högskola, hon skriver i sin bok *Interkulturell pedagogik i teori och praktik* att interkulturell pedagogik är ett förhållningssätt som han anser bör tillämpas i alla ämnen (Lahdenperä (red.), 2004, s.11). Den interkulturella pedagogiken är användbar i alla ämnen, man ska inte tro att den bara fungerar i några ämnen.

Mångkulturalitet

Anders Fjällhed är fil. dr. i pedagogik och jobbar på Södertörns högskola, i ett kapitel i boken *Den interkulturella blicken i pedagogik* skriver Fjällhed att "Ordet mångkulturell står för hur något är, men inget om relationerna mellan människor" (Goldstein-Kyaga & Borgström & Hübinette, 2012 s.43). Enligt Lorentz (2009) är mångkulturell ett begrepp för att ange ett tillstånd, och begreppet interkulturell är samverkan och interaktion. Ett samspel mellan människor med olika upplevelser, klasskillnader och bakgrunder (Lorentz, 2009, s.118). I detta mångkulturella samhälle vi lever i, bor människor med skilda nationaliteter och kulturer. Begreppet mångkultur används ofta i samma kontext som interkulturalitet vilket syftar på möten mellan olika kulturer.

Utvecklingen i samhället är en bidragande faktor till hur skolan ser ut idag. Lärare, rektorer och andra skolaktörer som har varit en del av dagens skola har sett denna utveckling och är väl medvetna gällande förändringarna. Skolmiljön har blivit mångkulturell i en hel del aspekter, inte bara genom elever. Anställd personal som exempelvis lärare, skolledare och övrig personal jobbar i dagens mångkulturella skola och de har till exempel skilda etniska, social och kulturella tillhörigheter (Lorentz, 2009, s.43-45).

Lärare kan med hjälp av varierande kulturella perspektiv betrakta verkligheten i sitt arbete i den mångkulturella skolan som existerar i dagens Sverige. Hur vi förhåller oss till skillnader och olikheter påverkas av den globala och mångkulturella läggningen vilket också gäller skolaktörer och elever. Genom att vara öppen och planera kan man stå i relation till sociala och kulturella skillnader (a.a, s.43-45).

Lärarens interkulturella kompetens

I Sverige har vi idag många elever med olika etniska och kulturella bakgrunder. Detta tack vare globalisering som existerar, vilket har påverkat ett stort antal skolor.

Internationaliseringen har gjort att de skapats nya utmaningar för lärare i den mångkulturella atmosfären. Lärare måste anpassa sig till dessa förändringar som har skett i skolan på grund av globaliseringen. Därför förväntas lärare och pedagoger stärka sin sakkunskap i området migrationsprocesser. Migrationsprocesser har en stor betydelse för skolundervisningen.

(Lahdenperä (red.), 2004, s.33). Maria Borgström är fil. dr. i pedagogik och är jobbar på Södertörns högskola, i Lahdenperäs (2004) bok *Interkulturell pedagogik i teori och praktik* anser hon att lärare borde tänka igenom skolundervisningen och på vilka olika sätt elever tar in lärdom. En lärare ska med hänsyn av skolundervisningen försöka påträffa lämpliga arbetssätt men ska också på samma gång vara anpassningsbar i sitt sätt att vara. Borgström förklarar vidare att den interkulturella sakkunskapen är ett synsätt som ska grundas på sympati och öppenhet. Genom att använda sig utav dessa två faktorer kan en god kommunikation mellan människor med olika bakgrunder formas (a.a, s.33).

Ett utav lärarens pedagogiska arbetsuppgift är att skapa möjligheter där elever med olika samhällslig, etnisk och kulturell bakgrund ska kunna lära sig av varandra. En viktig läraregenskap är att ha förmågan att kommunicera på ett betydelsefullt sätt. En till viktig roll lärare har är att ha förmågan att motivera elever med att exempelvis öka sitt kunnande (Lorentz, 2009, s.46). När den individuella läraren har blivit duktig på konsten att skapa förutsättningar, kommunikation och motivation med den interkulturella pedagogiken som redskap, sker det med stor sannolikhet att elever känner sig sedda och hörda.

För att stärka lärarens och pedagogers kompetens undersöker man i interkulturell pedagogik utbildning, socialisation och hur man lär ut. Ett utav syftena med att undersöka interkulturell pedagogik är att kunna förstå och koppla ihop kulturella faktorerers inverkan på hur en människa utvecklas och lär sig (Lahdenperä (red.), 2004, s.37). Individer som har växt upp på olika håll, har för det mesta inte samma referensramar. Detta kan leda till att åsikter och normer kan krocka. Referensramar bildas bland annat genom att man kommer från skilda sociala och kulturella bakgrunder. Ett exempel på när normer kan krocka är mötet mellan lärare och föräldrar, och lärare och elev. Mötet mellan dessa kan leda till feluppfattningar då ramarna av referenser inte alltid är lika (Lahdenperä (red.), 2004, s.38). När det förekommer olikheter mellan två människor i sociala, etniska och kulturella aspekter är det en bra chans att

bruka sig av den interkulturella metoden. En bra plattform att bruka sig utav den interkulturella pedagogiken är i ett klassrum. Ett klassrum som har en variation av elever med olika etniciteter, sociala och kulturella bakgrunder.

Läroarutbildningens interkulturella profil

I boken *Interkulturell pedagogik i teori och praktik* skriver Borgström specifikt om Södertörns högskola och specifikt om läroarutbildningen. Hon skriver i boken att högskolan har inom läroarutbildningen en profil som utmärks av det interkulturella perspektivet. Hon skriver även att det interkulturella perspektivet är något man vill utforma på hela skolan. Själva grundidén med den interkulturella profilen är att nyexaminerade lärare ska kunna begripa att det finns mycket skilda sätt att förhålla sig till den värld vi lever i. Den interkulturella hållningen ska grundas på överseende och öppenhet. Detta gör att man kan urskilja saker och ting från en annan individs aspekt. Det blir mycket lättare att sätta sig in i hur en annan människa tänker och på det sättet skapa förståelse när man funnit sig själv på djupet och vet vad man är kapabel till (Lahdenperä (red.), 2004, s.51-52). "Personer som utsätts för situationer där identiteten ifrågasätts känner ett behov av att veta vem de är för att känna sig trygga" (Lahdenperä (red.), 2004, s.52).

På Södertörns högskolas hemsida kan man hitta profilbeskrivningar inom läroarutbildningen, jag tänker kort beskriva innehållet av denna beskrivning här nedan.

Sverige är idag ett land som präglas av det mångkulturella samhället, till följd av detta har även skolan blivit mångkulturell. Det är av de anledningarna som Södertörns högskola har inriktat sig på en profil med utgångsläge i de sociala förhållanden som utmärker detta samhälle av mångkultur. Den interkulturella aspekten är det som inspirerar den läroarutbildning som finns på högskolan. För att det ska vara möjligt för lärare att ha skickligheten i att uppmuntra och vara eleverna till hjälp tycker högskolan att lärare måste ha förståelse för att barn har skilda utgångspunkter. Detta sätter ett krav på lärare att det måste användas sig utav olika undervisande metoder för att elever ska kunna lära sig och ha förståelse i det de får kunskap av (Södertörns hemsida, 25/11-2012).

Läroarutbildningen står för alla människors lika värde, man ska respektera individens kunskaper och upplevelser. Att aktivt vara en individ som lyssnar och uppvisar engagemang är något som ska stärkas och öka under hela skolutbildningen. Genom att göra det och genom att visa respekt för dina medmänniskor stärks möjligheten till en atmosfär av harmoni (a.a).

Läroarutbildningen på Södertörns högskola har ett kunskapsinnehåll som grundar sig på beprövade erfarenheter och forskning. Utbildningen har som mål att stärka studenternas skicklighet att på forskningsnivå kunna finna kunskap och utvärdera den, på samma gång ska studenterna självständigt kunna utföra kritiska granskningar. All kurslitteratur och den undervisning som sker på läroarutbildningen är utformad utifrån interkulturalitet, mångfald och den kulturella aspekten. Studenterna undervisas i ledarskap är betydelsefullt, eftersom det är betydelsefullt i socialt komplexa kontexter.

Det är viktigt att lärare har en viss nyfiken inställning angående individers perspektiv och att de har en insikt om sin egen kulturbundenhet, vilket läroarutbildningen på Södertörns högskola anser. Det som tränas i undervisningen är hur vi väljer att uppfatta oss själva, att besitta egenskapen självkänedom är ett bra karaktärsdrag för att kunna forma en bra kommunikation mellan två olika individer i skolan. Läroarstudenterna övas på att bruka sig utav inkluderande tillvägagångssätt och att kunna göra ett ställningstagande till elevers förhållanden i utbildningssammanhang. Studenter ska få erfara att deras samlade kunskap och livsupplevelser tas till vara i undervisningen (a.a).

Teoretiska utgångspunkter

I denna del av min studie kommer den teoretiska ramen att presenteras, beskrivas och utvecklas. För tolkningen och analysen av det empiriska materialet kommer dessa teoretiska referensramar ligga till grund. Den övergripande teoretiska referensramen jag kommer att använda mig av i denna studie är *interkulturellt perspektiv*, med det interkulturella perspektivet kommer jag att analysera mitt material. För att få djupare förståelse för interkulturellt perspektiv och hur lärare använder sig utav denna pedagogik, kommer jag även att utgå ifrån sociokulturellt perspektiv och Banks fem perspektiv då dessa perspektiv fungerar ihop med det interkulturella perspektivet.

Interkulturellt perspektiv

Den interkulturella utvecklingen startades efter år 1980. På 1980-talet var det många människor som kom till Sverige och gjorde Sverige till sitt nya land. På kort tid hade Sverige nu blivit ett samhälle som präglades av mångkulturen. Skolan blev då en plats där barn och ungdomar från olika länder och kulturer kunde mötas. Med så många elever med olika bakgrunder i skolan kom möjligheten att använda sig utav interkulturell skolundervisning. Denna specifika undervisning formades från den mångkulturella samhällsutvecklingen, och den går ut på interkulturell kontakt, undervisning i skolan och lärande (Lahdenperä (red.), 2004, s.11). År 1985 togs ett beslut i riksdagen upp om att utbildningen i svenska skolor ska kännetecknas av ett interkulturellt förhållningssätt (a.a). Ett utav målen med det interkulturella perspektivet var att skapa ömsesidig respekt och förståelse som skulle nå klassen, skolan och närsamhället. Med det interkulturella perspektivet integrerar man olika kulturer, minoriteter och nationaliteter vilket skapar ökad möjlighet för samhörighet.

Begreppet pedagogik innehåller lärande, vägledning, progression, utbildning, handledning och fostran. Pedagogik ska vara ett slags redskap för lärare, för att kunna utveckla och kontinuerligt utöka elevernas kunskapsnivå. Kultur är ett viktigt begrepp inom begreppet interkulturalitet, enligt Lahdenperä (2004) beskriver hon kultur som:

1. Artefakter, dvs. konst, maträtter, musik, dans, byggnader osv
2. Traditioner
3. Tänkanande och språket, historier, humor, berättelser, jargong
4. Normer och värderingar, värdesystem, trosföreställningar
5. Kommunikation och relation

6. Känsloytryck, sinnesstämningar, känsloytringar

7. Personlighetsaspekter, självkänsla, personlig hållning.

Denna beskrivning av kultur gör Lahdenperä (2004) med hjälp av en ritning av ett berg. I berget finner vi dessa punkter och de är bearbetade. (Lahdenperä (red.), 2004, s.13). Med hjälp av förståelsen gällande begreppet kultur blir det enklare att förstå vad som inkluderas i begreppet interkulturellt lärande. Med dessa punkter som definierar ordet kultur, kan lärare enklare undervisa elever om andra kulturer och vad som räknas som kultur. Med interkulturalitet vill man bland annat uppnå tolerans, social rättvisa, ömsesidig respekt och jämlikhet och detta kan man göra till exempel i skolans värld. Skolan skapar möjligheten att uppnå dessa mål.

För att kunna stärka förståelsen av interkulturalitet bör man i skolundervisningen på ett pedagogiskt sätt lära eleverna hur mötet mellan människor skadas på grund av falska antaganden man har om varandra, sociala klasskillnader och rasism. Och förhoppningsvis ökar förståelsen av interkulturalitet (Lahdenperä (red.), 2004, s.15).

Interkulturell pedagogik är ett tillvägagångssätt och förhållningssätt som passar alla ämnen och är inte begränsat för just ett ämne. Den interkulturella pedagogiken har som önskan att sätta ett avtryck i skolmiljön som finns idag (Lorentz, 2009, s.107). Skolan är en viktig mötesarena, det är i denna arena som ungdomar får chansen att framkalla interkulturella möten, därför är skolan en mycket viktig plats att mötas. Det är oftast endast i skolan där sådana här typer av kontakten kan inträffa för många elever. Läraren har en viktig roll i detta kontaktskapande, då lärare måste kunna visa medmänsklighet, empati och solidaritet (Lahdenperä (red.), 2004, s.137).

Interkulturell kommunikation är bland de centrala delarna för interkulturell pedagogik. ”Interkulturell kompetens är förmågan att effektivt kommunicera i interkulturella situationer och att kunna förhålla sig till en mångfald av kulturella kontexter” (Lorentz, 2009, s.115). Skillnader mellan människor varierar starkt beroende på vart man är uppväxt samtidigt som uppfostran har en förklaring till de skilda kulturerna. Genom att förstå skillnader och likheter bland olika människor blir det naturligare att vi får bredd på hur vi kommunicerar med människor. Detta gör man genom att lära sig förstå och använda interkulturell kommunikation (Lorentz, 2009, s.140). Den interkulturella pedagogiken kan hjälpa oss att ifrågasätta den egna synen på oss själva och förhållanden till det som vi inte förstår hos andra. Interkulturell

kommunikation är väsentlig för utbildningsprocessen. Utbildningsprocessen ger oss möjligheten att lära oss av varandra om de möjliga förutfattade meningarna, synpunkter och synsätt vi har om andra människor (Lorentz, 2009, s.142).

Sociokulturellt perspektiv

Det sociokulturella perspektivet är förekommande inom den svenska skolan, därför är detta perspektiv en del i tolkningsramen för denna studie. Detta perspektiv bygger på samspelet mellan människor och den kulturella omgivningen samt för människors inläring. Roger Säljö (2000) är professor i pedagogisk psykologi och jobbar i Göteborgs universitet. Han har skrivit boken *Lärande i praktiken* vilket förklarar vad detta perspektiv innehar och vad den står för.

Säljö (2000) menar att vi människor är djupt sammanbundna i den kultur vi växt upp i, det är även den tanken som är grundläggande inom det sociokulturella perspektivet. Därför är vårt sätt att agera inspirerat av vår uppväxt. Sättet vi agerar på är beroende av samspel vilket inträffar i samband med sociala sammanhang bland människor. Under en längre tid behöver vi få kulturella och språkliga erfarenheter. Den miljön människor är uppväxta i och de människor de möter påverkar socialisationen, med socialisation menas våra samspelsmönster, antaganden och värderingar. Socialisationen är kulturellt påverkad och det kan vara en anledning till varför det skiljer sig åt gällande kommunikation mellan olika samhällen och kulturer (Säljö, 2000, s.18).

Det sociokulturella perspektivet bygger på Lev Vygotskijs lärt teori. Vygotskij var en filosof, psykolog och pedagog samt var han inflytelserik inom den moderna utvecklingspsykologin och pedagogiken. Hans lärt teori, vilket enligt honom talar för att de redskap kultur medför kan utveckla och förändra människans psykologiska funktioner. Med detta menas att människans psykiska funktioner utvecklas genom att anamma kulturellt förekommande tänkande vilket utvecklar människans tankeförmåga, uppfattningsförmåga och minnesförmåga (Nationalencyklopedin, 29/11-2012). Vygotskij ansåg att "all psykologisk utveckling utgår från ett gemensamt handlande där individen lär sig att behärska dessa handlingar för att sedan kunna utföra dem själv. Skillnaden mellan det som individen kan utföra själv och tillsammans med andra kallade han den närmaste (proximala) utvecklingszonen" (Nationalencyklopedin, 29/11-2012). Utvecklingszonen handlar en del om hur mycket vi kan behärska med lite handledning, utvecklingszonen funkar som ett mönster för tillägnande av kunskap i överensstämmelse med det sociokulturella perspektivet.

När människor skapar interaktioner mellan varandra utvecklas kunskapen. I det sociokulturella perspektivet betonas bland annat kultur som en viktig del för förmedling av kunskap. Att bygga på elevernas förkunskaper är väsentligt för kunskapsutvecklingen.

Banks fem olika perspektiv

Jonas Stier är professor i sociologi vid Mälardalens högskola & Margareta Sandström Kjellin är professor i didaktik med inriktning mot specialpedagogik vid Uppsalas universitet. I boken *Interkulturellt samspel i skolan* skriver Stier & Sandström (2009) att James A. Banks som är professor och specialist i multikulturell utbildning vid universitetet i Washington har tagit fram fem olika perspektiv. Dessa fem perspektiv är till för att lärare ska kunna anpassa och utveckla sin skolundervisning.

Det första perspektivet är *innehållsintegrering*, som innebär att man använder sig utav ämnesinnehåll från olika kulturer i skolundervisningen. Man använder sig inte endast av kultur från Sverige utan man låter andra kulturer ta plats i undervisningen. På det sättet får man in ny kunskap. Det andra perspektivet är *konstruktion av kunskap*, vilket innebär att elever får hjälp av sina lärare att förstå hur kulturen påverkar den kunskap vi besitter. Lärare hjälper elever att utveckla en hållning till konstruktionen av kunskap genom att lyfta fram hur olika aspekter och kulturella antaganden har en inverkan på hur kunskap konstrueras (Stier & Sandström, 2009, s.15).

Det tredje perspektivet syftar till att lärare hela tiden arbetar mot fördomar, därför kallas den *reducering av fördomar*. Lärare ska genom metoder i undervisningen arbeta för att förhindra fördomar. Målet är att lärarna ska hjälpa eleverna att växa till individer med en öppen och positiv attityd till andra grupper. Genom olika studiematerial som sker genomgående i undervisningen arbetar läraren mot fördomar. Detta gör att eleverna förbättrar sin förståelse för andra kulturer. Det fjärde perspektivet är *rättvisepedagogik* vilket innebär att lärare tar hänsyn till alla elever genom att anpassa skolundervisningen. Genom att anpassa skolundervisningen så får alla elever en chans att lära sig, eftersom de får samma möjligheter till lärande oavsett bakgrund. Det femte och sista perspektivet är till för hela skolan och heter *empowering (möjliggöra)*. Perspektivet innebär att de som ansvarar för skolan ska framställa en skolkultur där alla grupper känner sig hemma. Detta gör man genom att skapa en interkulturell skolmiljö, och med en sådan skolmiljö ökar kontakten mellan olika grupper och föder förståelse och respekt (Stier & Sandström, 2009, s.15).

Tidigare forskning

I detta kapitel kommer jag att presentera tidigare forskning inom det område som min egen studie ingår i. Studiens tidigare forskning avser att lyfta fram tidigare studier och teorier om interkulturell pedagogik och den praktiska tillämpningen. Dessa tre av dessa fyra rubriker här nedan är kapitel ur boken *Den interkulturella blicken i pedagogik* skriven av Katrin Goldstein-Kyaga, Maria Borgström & Tobias Hübinette, men den sista rubriken är från Lahdenperäs (2011) bok *Mångfald, jämlikhet och jämställdhet – interkulturellt lärande och integration*.

Anders Fjällhed - interkulturalitet – att finna möjligheter! Den interkulturella blicken i pedagogik, inte bara goda föresatser

Vi kommer dagligen i kontakt med många fler människor från andra nationer, kulturer och tillhörigheter än vad vi gjorde förr. Många människor söker sig utomlands av en längtan efter nya upplevelser, eller en längtan efter något bättre än arbetslöshet. Men alltför många gånger har förflyttningen varit oavsiktlig, många människor tvingas fly sina hem på grund av krig (Goldstein-Kyaga & Borgström & Hübinette, 2012, s.43).

Varje dag möter vi individer med olika kulturer, länder, språk och religioner. Individer från olika kulturer kan existera bredvid varandra utan att träffas, de existerar nämligen i en värld av mångkulturalitet. Begreppet mångkulturell talar inte om relationerna mellan individer utan av hur något är (a.a, s.43).

Vi måste skapa en interkulturell värld för att kunna möta människor som känns främmande för oss, vi måste öka graden av interkulturalitet för att på det viset få ett riktigt möte mellan individer från olika bakgrunder. Interkulturalitet kan ses som en utveckling där individer verkar och där man genom att visa respekt för varandras skillnader verkligen vill se varandra. Interkulturalitet är något som varierar och något som händer (Goldstein-Kyaga & Borgström & Hübinette, 2012, s.44).

För att förstå ordet interkulturalitet och vad det innebär i praktiken tar Anders Fjällhed upp ett exempel ur sin doktorsavhandling: *Flyktingskapets situation och möjlighet. Colombianska flyktingbarn i Venezuela och Sverige*. Den familj som deltog i hans avhandlingsstudie bestod av två föräldrar och tre äldre barn som tvingats fly från sitt hemland. I hans avhandling kan vi läsa om vilka erfarenheter den colombianska flyktingfamiljen har av interkulturalitet.

Familjen kommer ifrån en colombiansk sydamerikansk kultur, de söker sig först till landet Venezuela, som är ett grannland till Colombia. Kulturen där är väldigt lik den kulturen de känner till hemma, efter ett par år flyr familjen till Sverige där det möter en kultur som är helt främmande, den svenska kulturen (Goldstein-Kyaga & Borgström & Hübinette, 2012, s.50).

Någonting som alla människor har med sig från sin uppväxttid och uppfostran är kultur. Kultur är ett begrepp som står för värderingar, historia och seder. Ens kultur ger en säkerhet och en uppfattning av hur världen runt omkring ska fungera (a.a, s.50).

Sonen i den colombianska familjen Carlos, har en intressant åsikt om integration och kultur. Han anser att dessa två faktorer inte går att jämföra då människor integrerar på olika sätt då kulturer skiljer sig mycket från varandra. Det är inte bra att generalisera en folkgrupp utan man måste inse att var och en är sin egen individ i utveckling och borde därför behandlas som det (Goldstein-Kyaga & Borgström & Hübinette, 2012, s.51).

Maria Borgström – Att synliggöra det osynliga i mänskliga möten – kod, identitet och interkulturell pedagogik

Enligt Borgström har interkulturell pedagogik som ett av sina allra centralaste syften att synliggöra det dolda som inträffar i olika möten mellan individer. Det dolda omfattar outtalade meningar som sker i en kommunikation mellan människor eller grupper. Att komma åt det osagda är en av utgångspunkterna för mänsklig kommunikation, för att själva kontakten mellan individer ska bli riktiga möten krävs det att parterna som möts har kunskap om sig själva. Det krävs att de har kunskap om sig själva men även insikt av att människor eller grupper inte alltid tolkar betydelser på samma sätt. Detta för att människor inte brukar sig av likadana koder, utan använder sig av olika. En kod är en inte skriven uppgörelse där människor framställer sina identiteter. Koden är bunden till olika kulturella, sociala och verbala kontexter (Goldstein-Kyaga & Borgström & Hübinette, 2012, s.63).

Borgström har i denna skrift valt att ta upp och diskutera den relation som finns mellan interkulturell pedagogik, kod och identitet med hjälp av exempel från hennes egen forskning. Namnet på hennes studie är *Att visa eller dölja vad man uttrycker* som hon utförde i Barcelona, studien redovisas och finns i kapitlet *Att synliggöra det osynliga i mänskliga möten*. I studien undersökte Borgström hur ungdomar från Marocko socialiseras in i olika bruk av språk och kulturer (Goldstein-Kyaga & Borgström & Hübinette, 2012, s.64). De

ungdomar som ställde upp i hennes studie var tvungna att jämt hitta nya tillvägagångssätt för att kunna förhålla sig till sin omgivning. Tillvägagångssätten som de valde berodde helt på den situation de levde i eller på den ställningen som de blivit givna i ett specifikt socialt samband (Goldstein-Kyaga & Borgström & Hübinette, 2012, s.65).

Borgström skriver om kod, identitet och interkulturell pedagogik. Jag kommer endast att beskriva hennes syn på interkulturell pedagogik då det är relevant för min tidigare forskning.

För att kontakten mellan olika människor och grupper ska kunna existera är en mycket viktig förutsättning medvetenhet. Man måste vara medveten om att människor är uppvuxna under helt olika förutsättningar. Tack vare detta har människor olika värderingar och perspektiv, och agerar inte därför på samma sätt. Man måste vara medveten om vilka sociopolitiska kontexter man verkar i (Goldstein-Kyaga & Borgström & Hübinette, 2012, s.64).

Man kan sammanfatta Borgströms reflektion kring interkulturell pedagogik genom att förstå att ett av de viktigaste syften av begreppet är den osynliga kontakten som sker mellan människor. Det krävs att det finns en ömsesidighet mellan parterna som möts för att den mänskliga kommunikationen ska kunna existera. En ömsesidighet som innebär en förståelse att när vi möter en individ som har vuxit upp i en annan kultur, kan det hända att personen inte uppfattar vilka koder som ska brukas för att meddelandet ska gå fram, eller att personen i fråga inte ens är medveten om de koder som brukas utan använder sig utav helt annorlunda koder. Koder som för oss kan tolkas som naturliga, är inte alltid så naturliga för andra (Goldstein-Kyaga & Borgström & Hübinette, 2012, s.77).

Farhad Jahanmahan - Interkulturell Pedagogik, inkluderande pedagogik – forum för motstånd?

I detta kapitel reflekterar Farhad Jahanmahan som är doktorand inom barn- och ungdomsvetenskap över den interkulturella pedagogiken och den visionen som finns, visionen att skolan är till för alla individer. Han grundar sig på den interkulturella pedagogiken för att se om det existerar några likvärdigheter med en inkluderande pedagogik där målet är att skolan är till för alla. Jahanmahan diskuterar huruvida inkluderande pedagogik och interkulturell pedagogik kan bli ett verktyg för funktionshindrade elever eller elever med någon typ av svårigheter (Goldstein-Kyaga & Borgström & Hübinette, 2012, s.117). I sin reflektion fokuserar han sig på elever med funktionsnedsättning, men det som är relevant för

min studie är hans reflektion kring interkulturell pedagogik. Därför kommer jag endast ta upp de bitarna i min tidigare forskning.

Interkulturalitet handlar om mer än bara kontakten mellan olika former av kultur, det är också ett mottagande. Det handlar även om hur lärare möter elever med olika upplevelser och olika referensramar. Ett möte som grundar sig på öppenhet, respekt och attityd fri från fördomar. Denna mångfald av elever med olika referensramar och skillnader borde ses som möjligheter och inte som ett besvär i skolsammanhang. Det förutsätts i det interkulturella synsättet att elever och lärare visar respekt för varandra, men för att det ska ske bör det finnas en atmosfär som är öppen (Goldstein-Kyaga & Borgström & Hübinette, 2012, s.118).

Jahanmahan menar att det är viktigt att skolan blir ett ställe för alla elever, man ska godta att det finns åtskillnader mellan barnen och det ska vara en del av vardagen i skolan. Skillnader och mångfald är bra för barnens progression och bra för samhället. Det är bra för både eleverna och samhället att få utgöra en del i en gemenskap och vara tillsammans i skolan oavsett personliga förutsättningar. Genom detta godkänns skillnader mellan barnen i skolan, skillnaderna blir då inte en påfrestning utan en resurs för framtiden (Goldstein-Kyaga & Borgström & Hübinette, 2012, s.128). Skolan bör lägga stor tyngd på att disciplinera eleverna att fungera tillsammans, då Sverige är ett blandat mångfaldssamhälle. Ingen gruppering ska överskugga någon annan utan alla ska med ömsesidig respekt vara med och bestämma och alla ska inräknas i gemenskapen (Goldstein-Kyaga & Borgström & Hübinette, 2012, s.129). Jahanmahan avslutar sitt kapitel med att komma fram till att inkluderande pedagogik har stora överensstämmelser med interkulturell pedagogik, då båda perspektiven arbetar emot en kategorisering och särbehandling av elever (Goldstein-Kyaga & Borgström & Hübinette, 2012, s. 133). Alla elever ska bemötas jämställt och rättvist utan hänsyn till skillnader, skolan ska vara ett ställe där skillnader och mångfald ska godkännas och respekteras. En plats där man lyfter upp skillnader som något dyrbart (Goldstein-Kyaga & Borgström & Hübinette, 2012, s.133-134).

Pirjo Lahdenperä - Mångfald, jämlikhet och jämställdhet – interkulturellt lärande och integration

Pirjo Lahdenperä (2011) beskriver hur interkulturalitet och interkulturella läroprocesser kan vara med som redskap när man arbetar mot utvidgad mångfald och jämställdhet. Innan hon gör det väljer hon att problematisera begreppet mångfald i hennes teoretiska kapitel. Jag

kommer att beskriva kort vad begreppet mångfald innebär och sedan gå in på hennes syn på interkulturalitet. Den interkulturella läroprocessen är en viktig förutsättning för den utveckling som det innebär att omskapa olika strukturer som förhindrar ökad mångfald och jämlikhet i organisationer (Lahdenperä, 2011, s.2).

Interkulturalitet

FN och dess organ startade samtal om just begreppet interkulturalitet som ett utbildningsideal. Historisk sett så var det så allt startade. Tanken var att utbildningsideal skulle främja fred och sympati mellan länder och olika folkgrupper. År 1974 antog *Förenta nationernas organisation för utbildning, vetenskap och kultur* en rekommendation om undervisning för global förståelse och samverkan samt skolning om de humanitära rättigheterna. Vidare fastställs att mer ansträngningar ska göras för att förbättra ett globalt och interkulturellt sätt att se i alla strukturer av utbildningar (Lahdenperä, 2011, s.7-8).

Europarådet använde den interkulturella utbildningen som tillvägagångssätt för att kunna integrera olika kulturer och länder i den europeiska gemenskapen och på det sättet frambringa en samhörighet över kontinenten (Lahdenperä, 2011, s.8).

För att kunna förstå begreppet interkulturalitet mer grundligt måste man ha kännedom om vad begreppet betyder. Interkulturalitet utvidgas till att gälla olika typer av meningsbärande kulturer, då kultur definieras som meningssystem. Interkulturalitet är inte enbart avgränsat till etniska eller nationella kulturer, utan kan tillämpas på olika typer av kulturer som religiösa, tankemässiga, livsstilsrelaterade, könsmissiga, klassmissiga m.m. (Lahdenperä, 2011, s.10). För att olika typer av individer ska kunna lyckas med den ömsesidiga kommunikation som interkulturalitet innebär, krävs det att kommunikationen formas av respekt, öppenhet och jämlikhet (a.a, s.10).

Det finns även en kritisk aspekt av interkulturalitet. Det innebär att man ska förhålla sig kritisk till sina egna kulturella uppfattningar, sin egen kultur och historia. Den innebär också att man ska kunna framställa en självmedvetenhet som är kritisk (Lahdenperä, 2011, s.11). Människors sätt att se på vad som är rätt och fel eller acceptabelt och oacceptabelt är bundna av de principer vi har, och som vi delar med gruppen i vår omvärld. Dessa principer vi har om hur något ska vara eller inte vara vilar för det mesta i vårt undermedvetne som oskrivna regler (a.a, s.11).

Det är dock viktigt att frambringa en plats för interkulturell kommunikation, där man har en chans att lära sig av andra människor och också av sig själv, samt att man får behandla det hinder som ofta är förenat med förändring (Lahdenperä, 2011, s.18). Begreppet interkulturellt lärande kan förklaras som konstanta läroutvecklingar där man på olika sätt tar tag i de motstånd för progression som bildas av ens egen fostran och de egna upplevelserna, ens tillhörighet av grupp och ens egna kulturella uppfattningar (a.a, s.18).

Metod

I detta kapitel kommer jag att redogöra för hur min undersökning är genomförd, mina överväganden och de strategiska valen som jag har använt mig av för att genomföra min studie. Sedan kommer material och metoder som används för resultatinsamling och analys att presenteras. I min studie har jag valt att använda mig av kvalitativa intervjuer. Valet av den kvalitativa forskningsstrategin grundar sig på att min studies syfte inte är att dra generella slutsatser, syftet är att få inblick i de före detta Södertörnstudenternas förståelse av interkulturell pedagogik och om de använder den i arbetslivet. Detta är personliga uppfattningar de har gällande ämnet och det kommer att bli enklare att utläsa genom en kvalitativ forskningsstrategi.

Kvalitativa intervjuer

Steinar Kvale är psykolog och Svend Brinkman är professor och i *Den kvalitativa forskningsintervjun* skriver dem "söker förstå världen från undersökningspersonens synvinkel, utveckla mening ur deras erfarenheter, avslöja deras levda värld" (Steinar & Brinkmann, 2009, s.17). Att försöka förstå undersökningspersonens synvinkel och utveckla mening ur deras erfarenheter är den exakta anledningen till varför jag valde det kvalitativa tillvägagångssättet. Det var därför jag valde att ha denna metod som utgångspunkt för min studie. Skillnaden mellan den kvalitativa och kvantitativa forskningen är att den kvantitativa forskningen använder "sifferdata" för att kunna beskriva verkligheten, det gör den kvantitativa forskningen genom analys med hjälp av statistiska metoder. Kvalitativa intervjuer skapar möjligheten för utväxling av synpunkter mellan två människor som talar om ett ämne. Med intervjuer som metod får man fram information om hur människor upplever saker och ting. Syftet med denna studie är som tidigare nämnt att få inblick i före detta Södertörnstudenters interkulturella kunskaper och ifall dem använder sig utav de i arbetslivet. Detta sker alltså ur ett lärarperspektiv, det är kunskaper och erfarenheter som ligger i fokus i denna undersökning.

Urval

Jan Trots är professor i sociologi och Oscar Hultåker är forskare (2007) och dessa två personer har skrivit en bok som heter *Enkätboken*, och i denna bok har de ett avsnitt gällande val av intervjupersoner. Ett utav sätten man kan välja intervjupersoner på är genom bekvämlighetsurval som Trots kallar det. Principen med bekvämlighetsurvalet är att "man tager vad man taga kan" (Trots & Hultåker, 2007, s.31). Jag använde mig av tidigare kontakter jag har haft under utbildningen på Södertörn. Det kunde antingen vara gamla klasskamrater, eller att jag fick rekommendationer om vem som var villig att ställa upp på en intervju antingen via samtal eller också mail. I samtalen och mailen till intervjudeltagarna beskrev jag studiens syfte med mera (Bilaga 2).

Alla fem intervjudeltagare är kvinnor mellan ålder 24-27. Alla dessa fem intervjudeltagare bor i invandrartäta områden och är icke-etniska svenskar.

Lärare 1 undervisar i religion och media.

Lärare 2 undervisar i svenska och idrott & hälsa.

Lärare 3 och 4 undervisar i No och matematik.

Lärare 5 religion och matematik.

Genomförande

Jag intervjuade fem stycken före detta Södertörnstudenter som jobbar inom läraryrket idag. Jag planerade in intervjudeltagarna så att jag träffade fyra stycken inom två dagar, den femte intervjudeltagaren hade svårigheter att hinna träffa mig på grund av ett hektiskt schema men efter cirka en vecka fick hon ett tillfälle.

Mitt syfte var att få inblick i före detta Södertörnstudenters kunskaper kring interkulturell pedagogik och om de använder den i arbetslivet, denna studie är inriktad på lärarens perspektiv och berättande. I kvalitativa intervjuer brukar man utgå från en intervjuguide (Bilaga 1). Intervjuguiden lägger fokus på teman och innehållsförslag till frågor.

Intervjuguiden kan även skapa möjligheten att göra förändringar gällande frågornas ordningsföljd och frågornas form, vilket ibland kan behövas då intervjudeltagaren ger detaljerade svar som behöver följas upp. Intervjuerna jag skapade och utförde var strukturerade och mina följdfrågor var ofta formade så att intervjudeltagaren skulle hålla sig inom frågan som var ställd. Med inspiration av föreliggande frågeställningar och syfte, formade jag en intervjuguide som innehöll följdfrågor för att förtydliga respondenternas

yttranden. Jag la stor vikt vid frågornas formulering då utformandet av intervjufrågorna kommer att påverka svaren deltagarna kommer att ge. Utformningen av intervjuerna kan ses som typ kvalitativ vilket inriktar sig på ett närmande av vad man förstår.

Kvale & Brinkmann (2009) skriver "Kvaliteten på det data som produceras i en kvalitativ intervju beror på kvaliteten hos intervjuarens färdigheter och ämneskunskaper" (Kvale & Brinkmann, 2009, s.98). Det är viktigt att kunna ställa följdfrågor under en intervju, att man följer upp intervjupersonens svar. Att bli en duktig intervjuare kräver kunskap om ämnet vilket kan leda till att kvaliteten på data blir bättre. När jag iscensatte intervjuerna för mig själv, var det viktigt att kunna få ut det optimala ur varje intervjutillfälle. Kvale & Brinkmann (2009) skriver om hur man ska iscensätta en intervju. De skriver bland annat att de första minuterna är avgörande. Personen som blir intervjuad vill ha uppfattning om intervjuaren innan hon/han börjar tala fritt och talar om känslor och erfarenheter. Den som intervjuar ska skapa god kontakt genom att visa intresse, omtanke, uppskattning, och lyssna uppmärksamt på vad intervjudeltagaren säger och genom att visa tydlighet i vad jag som intervjuare vill veta (Kvale & Brinkmann, 2009, s.144). Under intervjuerna med deltagarna valde jag att medvetet vara uppmärksam, lyhörd, och intresserad av det som sades men jag valde samtidigt att inte avbryta intervjudeltagarna mitt under ett svar som de ger eller att stressa dem i en frågeställning.

Jag ville utforma intervjufrågorna med dynamisk prägel. Med dynamisk prägel ska frågorna stimulera till en positiv interaktion mellan intervjudeltagaren och mig, att få intervjupersonen att tala om sina upplevelser och känslor samt att hålla samtalet vid liv. Iden med dynamisk prägel är att frågorna förväntas "vara korta, lätta att förstå och befriad från akademisk jargong" (Kvale & Brinkmann, 2009, s.147). De intervjufrågor jag använde mig av uttrycktes i vardagsspråk för att enkelt kunna bli begripliga. Detta gjorde jag för att intervjudeltagaren skulle känna sig trygg vilket kan leda till mer avslappnade och ärliga svar.

I avsnittet *Att iscensätta en intervju* i Kvale & Brinkmanns (2009) bok, nämner författarna att man bör starta igång intervjun med att ge en orientering gällande intervjun. Man ska definiera situationen, berätta om syftet med intervjun och att man bland annat använda sig av en bandspelare som jag gjorde under mina intervjutillfällen. Bra tips är att man alltid ska fråga intervjudeltagaren ifall han/hon har frågor gällande intervjun så att deltagaren inte frågar mitt under intervjutillfället (Kvale & Brinkmann, 2009, s.144). Denna orientering följde jag inför mina intervjuer. Valet att ha en bandspelare i dessa intervjuer var för att kunna enklare lyssna

på intervjudeltagaren, då minskar man chansen för missförstånd och man kan enklare visa sin fulla närvaro. I slutet av varje intervju gav jag intervjudeltagarna möjligheten att lägga till och utveckla svar, möjligheten skapades genom att jag tog upp några viktiga lärdomar från intervjun så att intervjudeltagaren fick möjlighet att fundera, reflektera och analysera.

Resultaten har blivit analyserade utifrån det interkulturella perspektivet och det sociokulturella perspektivet. Med hjälp av dessa två perspektiv kommer jag att kunna uppmärksamma likheter och skillnader som finns mellan det resultat och den litteratur som presenterats. I min diskussions del har jag även diskuterat och relaterat till min tidigare forskning som jag tidigare har presenterat.

Bearbetning av material

Som tidigare nämnt använde jag mig av en bandspelare för att genomföra intervjun. Jag lyssnade på inspelningarna och därefter redigerade jag ljudklippen för att kunna ha så användbart material som möjligt. När dessa klipp hade blivit redigerade var det enklare att använda mig av ljudklippen och välja de sekvenser och svar jag ville presentera i denna studie. Jag valde att dela in teman som var övergripande vilket var avgörande för urvalen av vilka sekvenser jag velat använda och tycker är relevanta. Dessa teman intervjuerna blev indelade i skrevs upp i förhållande till studiens syfte. Varje rubriksättning var inspirerat av teman inom detta syfte denna studie innehar och utgjordes av studiens frågeställningar. Med hjälp av dessa ljudklipp kunde jag se centrala punkter som dessa lärare implicit eller explicit försökt att förmedla i de gjorda intervjuerna. Dessa förmedlade svar har blivit redovisade i resultatdelen genom sammanställningar i fem olika teman som är ställda i förhållande till de budskap intervjuerna förmedlade.

Etiska riktlinjer

I min studie har jag uppmärksammat etiska riktlinjer, i mitt upplägg av intervjustudien utgick jag ifrån dessa etiska riktlinjer. Kvale & Brinkmann (2009) redogör och förklarar utförligt vad dessa riktlinjer är i boken *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Innan alla dessa fem intervjuer sattes igång var jag väldigt noggrann med att informera alla intervjudeltagare om dessa etiska riktlinjer.

Informerat samtycke

Informerat samtycke betyder att jag som intervjuare ska informera undersökningsdeltagarna om det allmänna syftet med denna studie, vilka för och nackdelar som existerar med deltagande i denna undersökning. Det informerade samtycket innebär också att intervjudeltagarna deltar frivilligt och har rätt att dra sig ut när som helst. Jag förklarade för intervjudeltagarna vilka som kommer att få tillgång till intervjuerna och annat material. Jag förklarar också att intervjudeltagarna har tillgång till utskrifter, vilket är från muntligt samtal till skriven text, intervjudeltagarna har också tillgång till analysen av det kvalitativa data som skapas (Kvale & Brinkmann, 2009, s.87).

Konfidentialitet

Konfidentialitet är att ingen privat data som identifierar deltagarna i studien kommer att avslöjas, så i min studie kommer jag inte att identifiera lärarnas riktiga namn. Detta gör jag för att skydda deras privata integritet, deltagarna kommer istället att kallas för lärare 1-5 (Kvale & Brinkmann, 2009, s.88). Intervjudeltagarna är väl medvetna om att intervjumaterialet enbart kommer att användas i samband med denna studie och inte utlånas till andra syften.

Reliabilitet och validitet

Monica Dalen är professor och har skrivit boken *Intervju som metod*. Hon anser att i kvantitativa studier ska insamling och analys kunna kontrolleras av andra forskare och det kräver reliabiliteten i de kvantitativa studierna (Dalen, 2008, s.113-114). Reliabiliteten i min studie kan vara svår att bedöma då den kvalitativa studien gör forskarens roll till en viktig faktor.

Andreas Fejes är professor och Robert Thornberg är fil. dr. i pedagogik vid Linköping universitet. Dem har skrivit boken *Handbok i kvalitativ analys* och anser att i vilken omfattning studien har utförts ser man i validitet, undersökning görs av den metod som används i det som ämnas undersökas (Fejes & Thornberg, 2009, s.218). Validiteten i denna studie håller hög nivå eftersom jag har i avsikt att ur dessa fem lärarperspektiven, förstå och få inblick i förståelse de har av den interkulturella pedagogiken och om de använder sig utav den i läraryrket. Då jag ville undersöka förståelsen före detta Södertörnstudenter har, blev det självklart ett måste att finna före detta Södertörnstudenter som arbetar inom läraryrket. Jag anser att dessa fem lärare har den kunskap som behövs för att genomföra intervjufrågorna och

av den anledningen har studien hög validitet. Resultaten som kommer att presenteras längre fram går inte att generalisera gällande vad alla före detta Södertörnstudenter tycker och tänker, utan endast specifikt de deltagare som har blivit intervjuade.

Resultat

I följande avsnitt kommer resultaten från de genomförda intervjuerna att presenteras. De före detta Södertörnstudenterna kommer att omnämnas med fingerade namn, dessa fem före detta studenter kommer att presenteras som lärare 1-5 för att bevara anonymiteten.

Intervjuresultat

Tre av dessa fem lärare jobbar på skolor där det finns elever som har olika etniska, religiösa och sociala bakgrunder. De resterande två intervjudeltagarna jobbar på skolor där det är en tydlig dominans av etnisk svenska elever med ofta samma religiösa och sociala bakgrunder.

På vilket sätt dessa fyra lärare har använt sig av interkulturell pedagogik

Av dessa intervjusvar kan man se att fyra av dessa fem intervjudeltagare använder sig av interkulturell pedagogik. Alla fem lärare kunde förklara vad interkulturell pedagogik var och varför man använder det, men det var fyra av dessa fem lärare som kunde utförligt förklara hur man använder sig utav denna pedagogik praktiskt.

"Om jag t.ex. har undervisning i religionskunskap, då bjuder jag in eleverna så att de kan få dela med sig av deras religioner eller historiska händelser som har inträffat i deras hemländer [...] deras erfarenheter kommer in i undervisningen [...] Elever från olika etniciteter får information av varandra, delar åsikter, kunskaper och tankar. Det vidgar deras vyer" (Lärare 1)

"Jag har använt interkulturell pedagogik jättemycket [...] På idrotten introducerar man eleverna för sporter som man kanske inte spelar just i Sverige och hur man spelar dem. På svenskan är det genom t.ex. litteratur, då har jag använt mig av litteratur som är icke svensk litteratur. Jag presenterar eleverna för t.ex. amerikansk litteratur, svensk litteratur och arabisk litteratur. När jag säger litteratur menar jag författare" (Lärare 2)

Alla intervjudeltagare besvarade frågorna med bra beskrivningar och svar, intervjudeltagare fyra var dock den som visade prov på mest kunskap inom ämnet interkulturell pedagogik. Hon satte stor vikt på att få människor med olika erfarenheter och bakgrunder att samspela i samma klassrum och hur hon gjorde det. Hennes syn på den interkulturella pedagogiken är att alla människor har olika bakgrunder, det behöver inte bara handla om etnicitet, kultur och

sociala skillnader, alla människor har olika bakgrunder fastän man kanske har och lever i liknande förhållanden. Denna lärare låter eleverna presentera sig själva och ber dem att berätta om sig själva och vad de exempelvis gör på fritiden. Hon tycker att det kan vara användbar information och hjälpa henne att lära ut och få kontakt med sina elever.

"När man kommer till ett klassrum får man ett gäng 25-30 elever med olika erfarenheter och bakgrunder. Det kan handla om musikstil, etnisk bakgrund, kultur, fritid och kunskap, alla har olika kunskapsbakgrunder. Att hålla på och samspela allt det här i ett klassrum är utmaningen och den interkulturella utmaningen det gäller att anpassa undervisningen så att alla får ut någonting av det och där man också tar hänsyn till vart de börjar och har sin start [...] Att bara göra på ett sätt går inte, det gäller att hela tiden fråga dem, fråga igen, fråga igen. För oftast pratar man om en sak men det finns minst fem infallsvinklar som man inte är medveten om. Jag frågar ut i klassrummet hela tiden vad tycker ni, vad har ni lärt er, vad kan ni och då får jag fyra, fem förslag." (Lärare 4)

En utav dessa intervjudeltagare kände att hon inte kunde använda sig av denna pedagogik på grund av brist på mångfalden av etniska bakgrunder i skolan hon jobbar på. Hon kunde fortfarande svara på vad interkulturell pedagogik var och i viss utsträckning förklara hur man använder sig utav denna pedagogik.

"På grund av att jag jobbar i en skola där det bara är etniskt svenskar så använder jag mig inte av interkulturell pedagogik" (Lärare 3)

Intervjudeltagarna visar tydliga kunskaper inom ämnet interkulturell pedagogik, de förklarade att detta förhållningssätt hjälper dem i undervisningen. Dessa fyra lärare som använder sig av den interkulturella pedagogiken förklarade hur de på ett didaktiskt (vad, hur, varför och för vem) sätt använder sig utav denna pedagogik. Dessa lärare förklarade att eleverna uppskattat denna typ av pedagogik då den sätter mycket fokus på elevernas kulturella, etniska och religiösa bakgrunder samt deras erfarenheter.

Har lärarnas kunskaper kring interkulturalitet utvecklats sen deras studier på Södertörns högskola

Fyra stycken av deltagarna uttryckte sig om skillnaden på det teoretiska man lär sig på högskolan och det praktiska man utsätts för i läraryrket. Vad för kunskaper man får när man använder sig av interkulturell pedagogik som förhållningssätt och som praktisk metod.

"Nya hinder och problem man möter och det interkulturella förhållningssättet är mitt verktyg/redskap till att lösa dessa utmaningar [...] På Södertörn har vi alltid kombinerat det teoretiska med det praktiska men betoningen har alltid legat på den teoretiska delen, vad är interkulturell pedagogik, men i verkligheten ute i arbetslivet så har vi fått testa det teoretiska i det praktiska" (Lärare 1)

"Det har fått mig att tänka på vad jag gör, när man har fått läsa de kurserna börjar man tänka på vad man gör. Oj nu gör jag bara på ett visst sätt, kan jag variera mig. Att läsa det i böckerna är inte samma som att komma ut i verkligheten [...] det är en sak att få läsa det i en bok [...] här får man anpassa det till verkligheten" (Lärare 4)

Ingen utav dessa fem lärare har vidareutbildat sig inom den interkulturella pedagogiken, genom att exempelvis läsa böcker eller delta på kurser. De känner att deras kunskaper inom den interkulturella pedagogiken har förbättrats. Förbättrats på så sätt att de har fått se vad för effekt den interkulturella pedagogiken har i klassrummet och på sättet de lär ut.

Lärare 3 känner inte att hon har utvecklat sina kunskaper kring interkulturalitet, men hon säger att hennes kunskaper kring interkulturalitet som hon har fått från sin utbildning på Södertörn har gett henne större förståelse för vissa beteenden.

"Det finns något bakåt liggande till varför man gör det man gör, varför man beter sig som man gör, varför dyker inte föräldrar upp på utvecklingssamtal, varför eleven inte kan gå på simundervisning etc. Men jag har inte vidareutbildat mig inom det interkulturella ämnet" (Lärare 3).

Den teoretiska och praktiska delen var något fyra av dessa fem lärare tog upp. Att det var mycket teoretiska diskussioner i högskolan och att man får känna på verkligheten av interkulturalitet när man kommer ut i arbetslivet. Dessa lärare förklarar att den interkulturella pedagogiken gör att man som lärare försöker se situationer ur olika perspektiv, förstå ens

elever på ett bättre sätt. Få en förståelse kring varför elever kan bete sig på ett visst sätt och att hinder och problem kan lösas med ett interkulturellt förhållningssätt.

Finns det skillnader på hur dessa lärare lär ut i jämförelse med deras kollegor

I denna fråga förklarade tre av dessa fem lärare att de såg skillnader på hur de lärde ut i jämförelse med deras kollegor. Dem betonade att de fick den kunskapen via diskussioner de har haft med deras kollegor i exempelvis arbetslagsrummet, fikarummet eller de tillfällena de har ätit ihop under lunchrasten. Lärare 2, 4 och 5 svarade nästan likadant.

"Jag har väl sett att jag har ett annat synsätt än mina kollegor [...] Många av dem är av den äldre generationen och de kanske inte har det interkulturella tänkandet" (Lärare 2)

"Jag är ung, jag har ett sånt perspektiv, att jag är hela tiden medveten om att ha ett interkulturellt synsätt, perspektiv och pedagogik. Att jag hela tiden är medveten om det, gör att jag hela tiden reflekterar kring det och det gör i sig att man kanske skiljer sig från någon som inte gör det." (Lärare 4)

Tre av dessa fem lärare betonar ålder, att de är yngre än många av sina kollegor och att de äldre kollegorna sällan och ofta aldrig använder sig av ett interkulturellt förhållningssätt. Dessa lärare som har blivit intervjuade för denna studie förstår att man gör ett val att använda sig av den interkulturella pedagogiken och de kan ofta se att kollegor och andra skolaktörer sällan förhåller sig interkulturellt i undervisningssammanhang.

Lärare 1 tycker att hennes skola förhåller sig interkulturellt. Detta har hon gjort genom egen observation gällande skolans ambitioner och synsätt på mångfalden som råder i skolan. Hon ser det som en självklarhet att använda sig av en interkulturell pedagogik när man jobbar på en mångkulturell skola.

"Jag jobbar på en mångkulturell skola vilket gör att det är automatiskt att jag använder mig av interkulturell pedagogik. Vi säger inte att vi nu ska använda oss av interkulturell pedagogik, vi jobbar i en mångkulturell skola, vi måste utgå från denna pedagogik" (Lärare 1)

Lärare 3 förklarar att hon inte använder sig av sin tidigare interkulturella utbildning på grund av sättet hennes kollegor lär ut. Det handlar också om denna lärares brist på kunskap gällande hur man använder sig av den interkulturella pedagogiken.

"Det jag har läst teoretiskt får jag inte göra i den här skolan då de inte gör på det här sättet på denna skola" (Lärare 3)

Under intervjun nämnde hon att en stor anledning till varför hon inte använder sig utav den interkulturella pedagogiken var på grund av bristen på mångfald i skolan hon jobbar på, men också att hennes kollegor inte använder sig av den interkulturella pedagogiken. Det blir en djupare förklaring på hennes svar i nästa fråga gällande skoldelen.

Berikar eller hämmar skolan dessa lärare att de jobbar på det pedagogiska tillvägagångssättet de använder sig av

Alla dessa fem lärare känner att de inte blivit hämmade av skolan de jobbar på. Fyra av dessa fem lärare känner att deras rektorer, kollegor och elever har accepterat denna pedagogik och ofta till och med uppmuntrar dem att använda denna pedagogik.

"Ja ständigt. På grund av att det finns massor med elever med annan bakgrund i skolan, inte bara etnicitet, religion och kön. [...] det är viktigt att vi som pedagoger tar tillvara på elevernas erfarenheter, vilket kommer göra så att de känner sig betydelsefulla och sedda samtidigt som det utvecklar deras kunskapsutveckling. Detta med hjälp av interkulturell pedagogik" (Lärare 1)

"I den här skolan har jag nästan helt fria händer, de litar på mig och det är bra kommunikation mellan lärarlaget och rektorn [...] man diskuterar gemensamt, skulle vi kunna göra på det här sättet, hur kan vi utnyttja det där du gjorde på din lektion på min lektion för att stärka eleverna. Det tycker jag är jätte bra med den här skolan. [...] Det är en ny läroplan, det ska vara interkulturellt och det ska individ anpassas så det tycker jag är bra" (Lärare 4)

Lärare 1 nämner också vikten av att inkludera elevers erfarenheter och bakgrunder vilket kommer bland annat att leda till att de känner sig betydelsefulla och sedda. Lärare 4 nämner tre viktiga punkter i sin sista mening av citatet, att det är en ny läroplan, att det ska vara interkulturellt och att undervisningen ska individanpassas.

I fallet gällande lärare 3, har skolan inte hämmat hennes interkulturella tillvägagångssätt men mer att hon valt att inte använda den i den utsträckningen som hon kan. Men när det kommer inslag av punkter som berör det interkulturella brukar skolan be denna lärare att dela med sig av hennes erfarenheter och kunskaper inom ämnet.

"De tycker att det är väldigt intressant att lyssna på mig som nyexaminerad. På vad jag har lärt mig i högskolan." (Lärare 3)

Alla dessa fem lärare känner att de har fått stöd gällande deras val av pedagogik i skolan de jobbar på. Som tidigare nämnt använder fyra utav dessa fem lärare interkulturell pedagogik regelbundet i sin undervisning. Rektorer, kollegor och elever uppmuntrar dessa fyra lärare att använda den interkulturella pedagogiken vilket gör att dessa lärare känner att de får det stöd de behöver utav skolan de jobbar på.

Vilka för- och nackdelar finns det med interkulturell pedagogik

Alla fem lärare kunde definiera fördelar med den interkulturella pedagogiken, dem använde sig ofta av egna upplevelser de har fått under tiden de har jobbat som lärare och vad för resultat denna pedagogik har givit dem.

"Eleverna känner sig sedda, betydelsefulla och värdefulla. Dem måste få veta att de är viktiga. Det berikar och förgyller undervisningen. Man får flera förhållningssätt till samma grej, man kan se en sak ur flera olika perspektiv [...] Man kan lära sig av varandra och som pedagog ska man inte tro att man vet allt. Vi måste ta hänsyn till elevernas bakgrunder, det är ömsesidig utveckling och läran. Och det är tack vare det interkulturella förhållningssättet" (Lärare 1)

"Man lär sig av varandra, eleverna får lära sig om andra människors bakgrunder. Någon med invandrarbakgrund och någon etnisk svensk tolkar ju t.ex. texterna kanske olika på grund av att dem har olika uppväxter och olika synvinklar vilket man kan beröra genom att använda den interkulturella pedagogiken" (Lärare 2)

Lärare 3 tycker att fördelar med den interkulturella pedagogiken är bland annat att man får inblick i vad för fördomar som finns och vilka fördomar man själv besitter. Hur till exempel människor med olika etniciteter och religioner lever och hur de betar sig. Hon anser att man

också får möjligheten att lära sig hur man ska bemöta människor med skilda etniciteter och religioner.

"Jag ser inga brister alls, tvärtom vill man lyckas med läroplanen, vill man lyckas med kunskapskraven, vill man lyckas med alla förmågor så måste man ha ett interkulturellt synsätt. Man måste anpassa till vad eleven har för erfarenheter, bakgrund, kultur, tradition och tankesätt [...] Man måste samspela allting" (Lärare 4)

Dessa fem lärare såg tydliga fördelar med den interkulturella pedagogiken, alla nämnde att eleven var i fokus i denna pedagogik. Att elever kan lära sig av varandra och att man lär sig saker ur flera olika perspektiv. Det blir en ömsesidig utveckling och läran. Tre av dessa fem lärare såg inga nackdelar med den interkulturella pedagogiken. Två av dessa fem lärare tyckte att det ibland kunde kännas uttjatat att konstant förhålla sig interkulturellt men att det inte är kritik mot den interkulturella pedagogiken.

Analys

De ovan redovisade resultaten visar en bred bild utav dessa lärares interkulturella kunskaper och förhållningssätt. I denna analysdel kommer dessa kunskaper och förhållningssätt att tolkas och analyseras med hjälp av det interkulturella perspektivet, sociokulturella perspektivet och Banks fem olika förhållningssätt och strategier som Stier & Sandström (2009) använder sig av.

Interkulturellt perspektiv

Resultatdelen i denna studie visar att 4 av dessa 5 lärare använder sig av interkulturell pedagogik. De anser att det är en viktig pedagogik med goda möjligheter för eleverna att få gynnsam kunskap. I denna studies teoretiska utgångspunkter framhåller Lahdenperä (2004) att man bör stärka förståelsen av interkulturalitet i skolundervisningen och på ett pedagogiskt sätt lära eleverna hur mötet mellan människor skadas tack vare falska antaganden man har av varandra, sociala klasskillnader och rasism. Och förhoppningsvis ökar förståelsen av interkulturalitet (Lahdenperä (red.), 2004, s.15). Som tidigare nämnt i resultatdelen förklarade lärare 3 att fördelar med den interkulturella pedagogiken är bland annat att man får inblick i vad för fördomar som finns och vilka fördomar man själv besitter. Sedan anser lärare 3 att man får möjligheten att lära sig bemöta människor med skilda etniciteter och religioner vilket betyder att kommunikation omsätts i handlande. Lorentz (2009) förklarar att den

interkulturella pedagogiken kan hjälpa oss att förstå och ifrågasätta den egna synen vi har på oss själva och förhållanden till det som vi inte förstår hos andra. Interkulturell kommunikation är viktig i utbildningsprocessen, man lär sig om varandra och av varandra om bland annat förutfattade meningar, synpunkter och synsätt (Lorentz, 2009, s.142).

Interkulturella möten har en central part i den interkulturella pedagogiken. Dessa möten sker med hjälp av läraren och vilka möjligheter hon/han skapar i klassrummet. Dessa interkulturella möten sker inte bara mellan elever och andra elever, de sker också mellan lärare och elever. De 4 av dessa 5 lärare som använder sig av interkulturell pedagogik använder sig av elevernas erfarenheter och tidigare kunskaper inom bland annat kultur, etniciteter och tillhörigheter. Detta gör de bland annat genom att bjuda in eleverna och be dem dela med sig om deras erfarenheter, kunskaper och upplevelser. En utav följderna av att eleverna öppet delar med sig om erfarenheter, kunskaper och upplevelser är att alla i klassrummet får höra vad eleven/eleverna har att säga vilket resulterar i ett interkulturellt möte.

Kultur är en utav de fundamentala begreppen inom interkulturell pedagogik och kultur begreppet har blivit förklarat ingående i de teoretiska utgångspunkterna. I resultatdelen säger lärare 4 att hennes klassrum kan bestå av 25-30 elever som har olika erfarenheter och bakgrunder. Sedan spårar hon vidare på bakgrunder och talar om musikstilar, kultur och fritid. Under intervjun visade lärare fyra prov på att hon förstod att kultur kan innebära flera olika aspekter och hon tyckte att man ska ta tillvara på elevernas olika erfarenheter och bakgrunder. De andra fyra lärarna visade brist på kunskap inom mångfalden av olika aspekter kultur innebär. Dessa andra fyra lärare talade om kultur som ett enskilt ord och kunde inte visa prov på den stora variationen detta begrepp har. Med hjälp av förståelse gällande begreppet kultur blir det enklare att förstå vad som inkluderas i begreppet interkulturellt lärande. Med dessa punkter som definierar ordet kultur, kan lärare enklare undervisa elever om andra kulturer och vad som räknas som en kultur

Interkulturell pedagogik är ett tillvägagångssätt och förhållningssätt som passar alla ämnen och är inte begränsat för just ett ämne som Lorentz (2009) har påpekat (Lorentz, 2009, s.107), den funkar i alla ämnen och i alla skolor. Lärare 3 valde att inte använda sig av den interkulturella pedagogiken på grund av bristen på kulturell mångfald som fanns i hennes skola bland elever. Hon valde också att inte använda sig utav den interkulturella pedagogiken

för att det inte var ett förhållningssätt och arbetssätt som hennes kollegor använde sig utav. Lärare 3 visade att hon visste vad interkulturell pedagogik var och hur man delvis kan använda sig utav denna pedagogik, men brist på djupare kunskap inom interkulturell pedagogik ledde till att denna lärare inte visste hur hon skulle kunna använda sig utav denna pedagogik i hennes undervisning. Denna lärare är till exempel inte etniskt svensk och hon bor i ett invandrat område, hon skulle kunna föra in det i sin undervisning och få in inslag av kulturella skillnader mellan henne och dessa elever men med ett interkulturellt förhållningssätt och arbetssätt.

Sociokulturella perspektivet

Lärarna i dessa intervjuer visar tydligt att de anpassar undervisningen efter eleverna i sina klassrum. Lärarna ser det som viktigt att finna elevernas förkunskaper och utgå en hel del ifrån elevernas kunskaper och genom ett sociokulturellt perspektiv leder det till sökandet av utvecklingszoner. Som tidigare nämnt i teoretiska utgångspunkter går utvecklingszonen ut på den kunskap till exempel en elev kan inskaffa sig själv eller med hjälp av en människa eller omgivning (Nationalencyklopedin, 18/12-2012). Lärare 4 säger "... interkulturella utmaningen det gäller att anpassa undervisningen så att alla får ut någonting av det och där man också tar hänsyn till vart de börjar och har sin start", ordet anpassning är något lärare 4 ofta använder och hon tycker också att anpassning ska ske till individens erfarenheter, kultur och tankesätt. Alla dessa fem lärare nämnde att man bör utgå från elevers förkunskaper och att det är viktigt. Som lärare tar det tid att finna elevers olika utvecklingszoner och som lärare 4 påpekade är det en interkulturell utmaning att anpassa undervisningen och det leder till att förkunskaper tas till hänsyn.

4 av dessa 5 lärare använder kultur som ett redskap i sina undervisningar för att vidga elevernas synsätt och kunskaper. Kultur är ett utav de viktigaste redskapen till hur människor utvecklas och ur ett sociokulturellt perspektiv har dessa fyra lärare medvetet och strategiskt använt sig utav ett sådant förhållningssätt. Lärare 4 tycker att all information hon kan få om eleverna är användbar information och det kan hjälpa henne få kontakt med dessa elever och slutligen kan denna information hjälpa henne lära ut. På så sätt hjälper informationen till för planeringen inför undervisningen, som utgår från elevernas tidigare kunskaper och förståelse, och inom det sociokulturella perspektivet blir det deras utvecklingszon.

4 av dessa 5 lärare är tydliga med att uppvisa vikten av den påverkan kulturen har på inläring och lärande. Detta sätter stor prägel på dessa lärares pedagogik och förhållningssätt, ur ett sociokulturellt perspektiv blir det att kultur innebär ett redskap för att komma åt utvecklingszoner som elever har och detta för att gynna deras kunskapsprogression.

Banks fem perspektiv

I tidigare forskning skriver jag om fem perspektiv som Banks anser är betydelsefulla i undervisningen i skolan idag. Dessa fem perspektiv är till för att lärare ska kunna anpassa och utveckla skolundervisningen. Dessa fem perspektiv är: *empowering*, *innehållsintegrering*, *reducering av fördomar*, *konstruktion av kunskap* och *rättvisopedagogik*.

Med de beskrivningar och uttalanden gällande dessa lärares pedagogiska perspektiv, förhållningssätt och strategiska val kan man se att Banks fem perspektiv oftast förverkligas i deras undervisning eller i deras målsättningar. *Rättvisopedagogik* och *reducering av fördomar* är två perspektiv som dessa 4 av 5 lärare konstant jobbar med i undervisningen. Genom att dessa fyra av fem lärare konstant jobbar med pedagogik där man sätter fokus på kultur och andra tillhörigheter, så har dessa lärare satt upp mål för vilka avtryck de vill att denna pedagogik ska ha i undervisningen. Bland dessa mål finns målet att *reducera fördomar* då de ständigt lär sig om andra kulturer i undervisningssammanhang, av lärare och klasskamrater vilket ska leda till att det skapas större acceptans. 4 av dessa 5 lärare välkomnar elevers erfarenheter, kulturer och andra tillhörigheter. Lärarna skapar möjligheter för dessa elever att lära sig av varandra vilket gör att de vidgar deras synsätt och förhållningssätt beträffande exempelvis fördomar. Lärare 4 betonar vikten av att anpassa och utgå från elevernas förståelse och tidigare kunskaper. Hon försöker också alltid att tänka på vad hon gör och försöker alltid att variera sig så att hon inte blir ensidig i sitt arbetssätt. Att denna lärare medvetet och kontinuerligt gör dessa två saker är tecken på användning av *rättvisopedagogik*.

I *innehållsintegreringsperspektivet* kan man uppfatta att fyra av dessa fem lärare distinkt använder sig av ämnesinnehåll från olika kulturer i undervisningen. Lärare 2 brukar introducera sina elever för olika sporter som inte spelas i Sverige i ämnet idrott & hälsa och i svenska ämnet brukar hon till exempel presentera eleverna för litteratur icke svensk litteratur. Detta gör hon med hjälp av ett medvetet pedagogiskt val och arbetssätt. Dem andra lärarna använder sig av elevernas kulturella erfarenheter och kunskaper, de gör det genom att skapa

utrymme för dem i undervisningen så att de kan dela med sig utav de kulturella erfarenheter och kunskaper de besitter.

Empowering är ett perspektiv som lärare 1 ser som självklart då hon jobbar på en mångkulturell skola och en stor del av hennes kollegor har ett interkulturellt förhållningssätt och skolan ger stöd för det. Som tidigare nämnt använder 4 av dessa 5 lärare interkulturell pedagogik som verktyg och redskap vilket deras skolor stödjer, men dessa skolor har inte uttalat sig om att det är en målsättning att jobba med den interkulturella pedagogiken. Om man översätter ordet *empowering* till svenska blir det att möjliggöra, vilket dessa 5 lärare konstant försöker att göra med målsättningen att eleverna ska vidga deras kunskaper och lyckas i skolan.

Med hjälp av den interkulturella pedagogiken lär sig eleverna mycket om bland annat andra kulturer vilket medför en hel del bra kunskap. Men utifrån mina fem intervjuer kunde jag inte finna att någon av dessa 5 lärare lyft fram hur olika aspekter och kulturella antaganden har en inverkan på hur *kunskap konstrueras*. Dessa lärare talade om vad interkulturell pedagogik är, hur dem använder sig utav den och vad för inverkan den har på elever och människor. Men dessa lärare talade inte om att dem konkret och medvetet förklarar för deras elever om hur kultur påverkar den kunskap vi besitter. Dessa lärare förklarar utförligt hur kultur påverkar kunskapen vi besitter och det gör dem i avsnittet i resultatdelen. Där nämner dem fördelar med den interkulturella pedagogiken men dem har inte nämnt att dem har förmedlat det till deras elever. Fastän dem inte nämnde det i intervjuerna finns det en förväntan på att dem gör det i deras undervisning, då det ingår i den didaktiska delen av undervisningen.

Sammanfattning

Syftet med denna studie är att få inblick i kunskaper som dessa fem lärare har inom den interkulturella pedagogiken och om de använder denna pedagogik i läraryrket. I det tidigare avsnittet redogjordes studiens resultat och analys på denna studies frågeställningar:

- Vad för förståelse har före detta Södertörnstudenter gällande den interkulturella pedagogiken?
- Använder före detta Södertörnstudenter den interkulturella pedagogiken i arbetslivet?

Med hjälp av resultatet och analysen kan de sammanfattade svaren på frågeställningarna i denna studie formuleras att alla fem lärare har interkulturell pedagogisk kunskap. 4 av dessa 5 lärare har djupare kunskaper inom ämnet interkulturell pedagogik samtidigt som dem förhåller sig till denna pedagogik. Dessa 4 lärare visar prov på att de har kunskaper och använder sig utav den interkulturella pedagogiken genom uttalade förhållningssätt, arbetssätt, strategier och målsättningar. Elevernas kultur, förståelse, erfarenheter, bakgrunder och tillhörigheter är centrala i resultatdelen och hur dessa lärare ska få det att samspela i undervisningen på ett varierande sätt. Dessa 4 av 5 lärare använder kultur för att nå elevernas förståelse vilket står i resultatdelens fokus. I följande kapitel ska resultatet på studiens frågeställningar att diskuteras i förhållande till avsnittet tidigare forskning.

Diskussion

I denna del av studien kommer följande diskussion att ställas i relation till den tidigare forskning som presenterats. Denna diskussions del handlar om lärarnas olika interkulturella kompetens, strategier för undervisning och interkulturella perspektivet.

Interkulturell perspektiv

Intar dessa lärare ett interkulturellt perspektiv i förhållningssätt, tillvägagångssätt och i strategier är en fråga som är värt att ställas. Interkulturellt perspektiv innehåller många aspekter och det gör denna pedagogik till bred. Bred på så sätt att man kan inkludera mängder av aspekter av lärares och elevers exempelvis bakgrund och tillhörigheter.

Interkulturell perspektiv innehåller som sagt många aspekter och lärare 4 uppvisade djupa kunskaper inom interkulturell pedagogik under intervjun. Lärarna som använder sig utav den interkulturella pedagogiken visade upp valida kunskaper inom ämnet men som tidigare nämnt hade lärare 4 mer kunskap kring ämnet, och kunde visa prov på bredden av den interkulturella pedagogiken. Lahdenperä (2011) anser att interkulturalitet utvidgas till att gälla olika typer av meningsbärande kulturer, då kultur definieras som meningssystem. Interkulturalitet är inte enbart avgränsat till etniska eller nationella kulturer, utan kan tillämpas på olika typer av kulturer som religiösa, tankemässiga, livsstilsrelaterade, könsmässiga, klassmässiga m.m. (Lahdenperä, 2011, s.10). Med kunskap om hur bred innehållet av interkulturell pedagogik är, kan den undervisande läraren inkludera fler aspekter i lektionen.

Lärare 3 var den enda intervjuade läraren i studien som valde att inte använda sig utav den interkulturella pedagogiken på grund av bristen på mångfald i skolan hon jobbar på och att hennes kollegor inte jobbade på det sättet. Som tidigare nämnt i analysen visar lärare 3 brist på kreativitet när det gäller hur denne kan använda sig av den interkulturella pedagogiken. Lärare 3 är inte etniskt svensk, bor i ett invandrartät område och har inte samma bakgrund och tillhörigheter som elever samt kollegor som jobbar i den skolan hon jobbar på. Detta gör att denna lärare kan inkludera den aspekten av interkulturalitet i undervisningen och i skolsammanhang. Med djupare kunskap inom den interkulturella pedagogiken skulle denna lärare kunna förstå att fastän hon jobbar på en etniskt homogen skola, betyder det inte att hon inte kan använda sig av denna pedagogik. Lahdenperä (2011) förklarar att interkulturalitet inte enbart avgränsat till etniska eller nationella kulturer, utan kan tillämpas på olika typer av kulturer som religiösa, tankemässiga, livsstilsrelaterade, könsmissiga, klassmissiga med mera (Lahdenperä, 2011, s.10).

De fem intervjuade lärarna visar i resultatdelen att dem är medvetna om den positiva effekten elevernas kultur, tillhörigheter och bakgrund har på undervisningen. Dessa lärare söker alltid efter elevernas utvecklingszoner och anpassar undervisningen efter elevernas nivå. 4 av dessa 5 lärare uttalade sig ofta om hur de bjuder in och inkluderar elevernas kulturer, tillhörigheter och bakgrund. De tog även ofta upp vad det medför att eleverna kontinuerligt får insikt i andra kulturer, tillhörigheter och bakgrunder. Strategier som de använder sig av i undervisningen är interkulturellt inspirerat och de förhåller sig interkulturellt medvetet. Utifrån tidigare forskning, resultat och analysdelen kan man tydligt se att de 4 av 5 lärarna intar ett interkulturellt perspektiv i deras sätt att förhålla sig och i deras val av strategier.

Interkulturell kompetens

Resultatdelen visar att de 4 av 5 lärare förhåller och använder sig utav den interkulturella pedagogiken, sättet de gör det på varierar dock. Bland de saker dessa lärare har gemensamt är den genuina välviljan för deras elever. Borgström (2012) betonar vikten av att synliggöra det dolda som inträffar i olika möten mellan individer. Hon tar även upp att man bör komma åt det osagda vilket är ett utav utgångspunkterna för mänsklig kommunikation. Kunskap om sig själv och om andra människor är viktiga för att mötet mellan individer ska bli betydelsefulla. Det krävs även att man har förståelse för att vissa människor eller grupper inte alltid tolkar betydelser på samma sätt som man själv gör (Goldstein-Kyaga & Borgström & Hübinette, 2012, s.63).

I resultatdelen kan man tydligt se att de 4 lärarna som använder sig av den interkulturella pedagogiken kan sättas i relation till det Borgström (2012) anser är centrala aspekter för den interkulturella pedagogiken. De tre aspekterna är att synliggöra det dolda i mötet mellan individer, kommunikation och medvetenhet gällande kunskap om sig själv och andra människor. Borgström (2012) lägger störst vikt på medvetenhet, och redogör att man måste vara självmedveten om vilka sociopolitiska kontexter man verkar i (Goldstein-Kyaga & Borgström & Hübinette, 2012, s.64). Fördelarna med dessa tre aspekter är markanta och givande för elever och lärare. Genom att man förhåller sig på ett pedagogiskt och didaktiskt sätt synliggörs det dolda i möten mellan individer och samtidigt bättras både elevens och lärarens föreställningar. Det krävs erfarenhet och skicklighet att kunna synliggöra det dolda i mötet mellan individer men genom att använda den interkulturella pedagogiken som redskap kan det bli betydligt lättare. Kommunikation och att ha kunskap om sig själv och andra människor hör ihop. Kommunikation mellan människor är en fastställd norm som man ska kunna uppnå, men den viktiga delen med kommunikation är hur mycket man får ut utav det kommunikativa mötet. För att på ett optimalt sätt kunna kommunicera med en annan människa är det ofta grundläggande att man har kännedom om vem man är som människa och även ha kännedom om den man kommunicerar med. Det leder till att mötet mellan individerna utförs med ömsesidig respekt, förståelse och attityd.

En ytterligare aspekt som är viktig inom interkulturell kompetens är hur man bemöter och tar emot människor med bland annat skilda kulturella, etniska, religiösa och sociala tillhörigheter. Det framgår tydligt i resultatdelen att 4 av dessa 5 lärare använder ett förhållningssätt som får in elevernas upplevelser, tankesätt och deras tillhörigheter. Jahanmahan nämner att mötet som sker mellan lärare och elever ska grunda sig på öppenhet, respekt och attityd fri från fördomar. Han anser också att elever med olika referensramar borde ses som möjligheter och inte som ett besvär (Goldstein-Kyaga & Borgström & Hübinette, 2012, s.118). I intervjuerna sätter alla lärare stor vikt på undervisningen. De 4 av 5 lärare som använder sig av den interkulturella pedagogiken som förhållningssätt och tillvägagångssätt, betonar starkt hur de anpassar undervisningen efter deras elever. Elevernas upplevelser, erfarenheter, tillhörigheter och referensramar är betydande för undervisningen.

Som tidigare nämnt är det en del utav den interkulturella pedagogiken att man har medveten kunskap om sig själv och om andra människor. Denna självmedvetenhet är en aspekt inom den interkulturella pedagogiken som är viktig då den underlättar för läraren att kunna använda

sig utav den interkulturella pedagogiken på en djupare nivå. Lahdenperä nämner att man ska förhålla sig kritisk till sina egna kulturella uppfattningar. Alltså ska man kunna framställa en självmedvetenhet som är kritisk. Lahdenperä (2011) nämner vidare att människors sätt att se på vad som är rätt och fel eller acceptabelt och oacceptabelt är bundna till de principer vi har, och som vi delar med gruppen i vår omgivning (Lahdenperä, 2011, s.11). Som lärare har man stor påverkan när det gäller bland annat elevers synsätt på världen, vad som är rätt och fel samt vad som är acceptabelt respektive oacceptabelt. Därför är det viktigt att man som lärare är självkritisk och på ett pedagogiskt sätt lär eleverna att också vara det.

Strategier för undervisningen

Med interkulturell kompetens skapar man strategier för undervisningen. Hur man som lärare agerar när interkulturella möten sker och hur man förhåller sig. Resultatdelen visar hur dessa intervjudeltagare använder sig av strategier i deras undervisning, och jag kommer i detta avsnitt diskutera detta med hjälp av tidigare forskning.

Lärarnas sätt att nå elevernas utvecklingszoner skiljer sig från lärare till lärare i denna studie. I analysdelen förklaras det utförligt vad dessa lärares strategier är, detta med hjälp av Banks fem perspektiv. Dessa 4 av 5 lärare arbetar konstant med *rättvisopedagogik*, *empowering* och *reducering av fördomar*. Detta gör dessa lärare genom att de betonar att alla kulturer och människor är lika mycket värda vilket den interkulturella pedagogiken står för. Som tidigare nämnt i analysdelen arbetar dessa 4 av 5 lärare även med *innehållsintegrering* vilket innebär att använda sig av ämnesinnehåll från olika kulturer i undervisningen. Dessa lärare gör det genom att de använder sig av den interkulturella pedagogiken och strategiskt inkluderar ämnesinnehållen från olika kulturer. Fördelen med att göra det är att eleverna får bredare synsätt på ämnesinnehåll från andra kulturer och det leder till att de får mer information om andra kulturer. Denna information elever får av ämnesinnehållen från andra kulturer gör att de ökar mängden av kunskap de besitter. Det stora ansvaret ligger hos läraren som ska vägleda eleverna till att använda denna kunskap på ett bra och gynnsamt sätt. Det sista perspektivet är hur *kunskap konstrueras*, och det framgår i analysen att ingen av de 5 lärarna kunde lyfta fram hur kulturella antaganden påverkar skapandet av kunskap.

Trots att dessa 4 av 5 lärare använder sig av interkulturell pedagogik på olika sätt, förhåller de sig inom ramarna för vad interkulturell pedagogik står för och hur man ska använda sig av den.

Avslutande reflektion

Denna studie har givit mig kunskaper inom ämnet interkulturell pedagogik, hur man förhåller sig till denna pedagogik och hur man använder denna pedagogik på ett djupare sätt. Mötet som sker mellan människor har alltid intresserat mig men främst hur kultur påverkar detta möte. Detta var en stor anledning till varför jag valde att skriva en uppsats om före detta Södertörnstudenters interkulturella kunskaper och hur de förhåller sig till dessa kunskaper i arbetslivet. Dessa 5 före detta Södertörnstudenter var väldigt hjälpsamma och har delat med sig värdefulla erfarenheter, strategier, tankar och reflektioner inom det interkulturella ämnet och hur det har påverkat dem i arbetsplatsen. De kunskaper och insikter dessa lärare har delat med sig anser jag kommer vara till stor hjälp för mig och för andra som är intresserade av den interkulturella pedagogiken.

Fortsatt forskning

Fördjupning inom denna studie skulle kunna vara ett alternativ för fortsatt forskning, att man ökar forskningsmöjligheterna till fler intervjudeltagare. Att man kan forska vidare inom alternativet att fördjupa sig inom möjligheten att använda den interkulturella pedagogiken i en etniskt homogen svensk skola och vad för effekter det har på eleverna. Det skulle även vara oerhört intressant om man skulle göra samma typ av undersökning men ur elevernas perspektiv istället för ett lärarperspektiv.

Käll- och litteraturförteckning

Dalen, Monica (2008). *Intervju som metod*. Malmö: Gleerups Utbildning AB

Fejes, Anderson & Thornberg, Robert (red.) (2009) *Handbok I kvalitativ analys*, 1. Uppl. Stockholm: Liber

Kvale, Steinar & Brinkmann, Svend (2009). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. 2. uppl. Lund: Studentlitteratur

Lahdenperä, Pirjo (red.) (2004). *Interkulturell pedagogik i teori och praktik*. Lund: Studentlitteratur

Lahdenperä, Pirjo (2011). *Mångfald, jämlikhet och jämställhet - interkulturellt lärande och integration*. Akademin för utbildning, kultur och kommunikation, Mälardalens högskola

Lorentz, H. (2009). *Skolan som mångkulturell arbetsplats: att tillämpa interkulturell pedagogik*. (1. uppl.) Lund: Studentlitteratur

Katarin Goldstein-Kyaga, Maria Borgström & Tobias Hubinette (2012), *Den interkulturella blicken i pedagogik: Inte bara goda föresatser*. Södertörns högskola/publikationer

Skolverket (2011). *Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011*. Stockholm: Skolverket.

Stier, J. & Sandström Kjellin, M. (2009). *Interkulturellt samspel i skolan*. (1. uppl.) Lund: Studentlitteratur.

Säljö, R. (2000). *Lärande i praktiken: ett sociokulturellt perspektiv*. Stockholm: Prisma

Trost, Jan & Hultåker, Oscar (2007). *Enkätboken*. 3., [rev. och utök.] uppl. Lund: Studentlitteratur

Elektroniska källor

Svenska Nationalencyklopedin (2012). Interkulturell. <http://www.ne.se/interkulturell>

Svenska Nationalencyklopedin (2012) Pedagogik <http://www.ne.se/pedagogik>

Svenska Nationalencyklopedin (2012). Lev Vygotskij. <http://www.ne.se/lang/lev-vygotskij>,

Södertörns interkulturella profilbeskrivning (2012)

[http://webappl.web.sh.se/p3/ext/res.nsf/vRes/livsvetenskaper_1310036141375_interkulturell_profiil_pdf/\\$File/interkulturell_profiil.pdf](http://webappl.web.sh.se/p3/ext/res.nsf/vRes/livsvetenskaper_1310036141375_interkulturell_profiil_pdf/$File/interkulturell_profiil.pdf)

Bilaga 1 - Intervjuguide

På vilket sätt har du använt dig av interkulturell pedagogik?

Hur har dina kunskaper inom interkulturalitet utvecklats sedan dina studier på Södertörns högskola?

Ser du skillnader på hur du lär ut i jämförelse med dina kollegor?

Uppmuntrar eller hämmar skolan du jobbar på den interkulturella pedagogiken du använder dig av?

Vilka för- och nackdelar ser du med interkulturell pedagogik?

Bilaga 2 - Informationsbrev till förre detta Södertörnstudenter

15 November 2012

Hej

Jag heter Ali Abdu. M och studerar på Södertörns högskola och håller på att genomföra en studie. Denna studie handlar om förståelsen gamla Södertörnstudenter har inom den interkulturella pedagogiken och om de använder den ute i arbetslivet. Jag skulle jättegärna vilja intervjua dig och få din insikt gällande detta fenomen. Du kommer att vara helt anonym i denna studie och jag kommer att följa de etiska regler som finns.

Mvh Ali Abdu M